

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΦΕΡΕ ΤΗ ΧΩΡΑ ΣΕ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ ALERT

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Παρακράτος είπατε;

Σε συνέντευξη τύπου που οργάνωσε το Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ την 1η Απριλίου 2014, παρουσιάστηκε συλλογική μελέτη υπό την επιστημονική μου επιμέλεια, με τίτλο «Χαρτογραφώντας θυλάκους ακροδεξιού εξτρεμισμού και προσλήψεις ξενοφοβίας και ρατσισμού στο ελληνικό κράτος». ¹ Η έρευνα εστιάζεται στους νευραλγικούς τομείς του κρατικού μηχανισμού που είναι οι κατεξοχήν εκτεθειμένοι στην ακροδεξιά ιδεολογία είτε –ακόμη περισσότερο– πιο «φιλόξενοι» σε θυλάκους ακροδεξιού εξτρεμισμού, στο εσωτερικό τους. Οι τομείς αυτοί είναι η Ελληνική Αστυνομία, ο Στρατός, η Εκκλησία της Ελλάδας και η Ελληνική Δικαιοσύνη. «Τα συμπεράσματά της», γράφει το δελτίο τύπου, «δεν προσφέρονται ούτε για εύκολες αναγνώσεις εντυπωσιασμού ούτε όμως και για εφησυχασμό».

Να το πω ευγενικά: με τις τελευταίες εξελίξεις αισθάνθηκα αφελής (δεν λέω την άλλη λέξη): την ίδια στιγμή που εμείς, με περίσκεψη και ζυγιασμένα λόγια, αποφαινόμασταν ότι τα συμπεράσματα αυτά δεν προφέρονται για εντυπωσιασμό, ο γενικός γραμματέας της κυβέρνησης «δίνει» στον βουλευτή της Χρυσής Αυγής δύο υπουργούς ως υπαίτιους για τις συλλήψεις των ναζιστών, με φόντο μια ντουζίνα περίπου χριστιανικές εικόνες! Και άλλα απίθανα, τα οποία αφήνουν άναυδους ακόμη και τους πιο καχύποπτους εξ ημών.

Από τη ζοφερή υπόθεση Μπαλτάκου αποκομίζω τα εξής, επιγραμματικά: Στην Ελλάδα έχουμε πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι σοβαρό και αφορά δύο πράγματα:

1ον· την αναβίωση/επανενεργοποίηση υπόγειων διαύλων μεταξύ της εκτελεστικής –κυρίως– εξουσίας και άτυπων κέντρων άσκησης πολιτικής ισχύος που τοποθετούνται στο δεξιό άκρο του πολιτικού φάσματος.

Ο Δημήτρης Χριστόπουλος διδάσκει στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου και είναι αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

2ον· την πλημμυρή –για να το πω ευγενικά– λειτουργία της διάκρισης των εξουσιών, καθώς η δικαστική εξουσία περιμένει συχνά σινιάλο από την εκτελεστική για να πάρει μπρος, όπως έκανε με την υπόθεση της Χρυσής Αυγής, ενώ η νομοθετική απλώς παρακολουθεί χωρίς να μπορεί να ασκήσει αυτό που υποτίθεται πως είναι η δουλειά της: τον έλεγχο.

Το ελληνικό πρόβλημα που μας έγινε ιστορικά οικείο υπό τον όρο «παρακράτος» δεν μπορεί να μας αφήνει να κοιμόμαστε ήσυχους, θεωρώντας ότι πρόκειται για «μεμονωμένα περιστατικά». Τα περιστατικά είναι πολλά για να είναι μεμονωμένα: κυρίως όμως χαρακτηρίζονται από μια εσωτερική συνοχή, αλληλουχία και συνέχεια. Από την άλλη πλευρά, το ότι δεν μας θέλγει η «θεωρία των μεμονωμένων περιστατικών», δεν σημαίνει ότι πρέπει να υποκύψουμε στην αντεστραμμένη εκδοχή της, αυτήν που ονομάζω τη «θεωρία των συγκοινωνούντων δοχείων», την αντίληψη δηλαδή, κατά την οποία οι νησίδες δημοκρατικής κουλτούρας μέσα στο ελληνικό κράτος είναι πλέον τόσο ασθενείς, ώστε η ακροδεξιά παρείσφρηση να είναι πλέον ο κανόνας που θέτει το επίσημο κράτος σε άμεση συνέργεια με τις άτυπες δομές στις οποίες προαναφέρθηκα.

Ξέρω πως είναι δύσκολο, μια βδομάδα μετά την αποκάλυψη του βίντεο Μπαλτάκου-Κασιδιάρη, να το υποστηρίξω αυτό, ωστόσο νομίζω ότι οφείλουμε αφενός να αναγνωρίζουμε ότι δημοκρατική κουλτούρα υπάρχει ακόμη στους ελληνικούς πολιτειακούς μηχανισμούς, όσο κι αν συνυπάρχει με την αυταρχική ακροδεξιά παράδοση, και αφετέρου να μην καλλιεργούμε συνθήκες πανφασιστικού τρόμου. Οι φασίστες υπάρχουν, αλλά δεν είναι παντού... Υπάρχουμε κι άλλοι. Επιμένω πως μεταξύ του εφουσιασμού και του πανικού απέναντι στους Μπαλτάκου και αυτούς που τους ανάθεσαν το έργο τους, η κρίσιμη λέξη είναι *επαγρύπνηση*. Δυστυχώς, η κυβέρνηση αυτή έφερε τη χώρα σε ένα πολιτειακό alert. Και αυτό είναι το επισφαλές και νοσηρό.

Επαγρύπνηση

Είναι νωρίς ακόμη να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα από την υπόθεση που συντάραξε τη χώρα: θα κάνω ωστόσο μια απόπειρα. Από την υπόθεση «Μπαλτάκου» το σίγουρο είναι ποιος χάνει, όχι ακόμη ποιος κερδίζει. Με κάθε βεβαιότητα χάνει η κυβέρνηση, διότι πέφτουν οι μάσκες, πλην όμως δεν είμαστε ακόμη σε θέση να διαγνώσουμε ποιες πολιτικές δυνάμεις θα εκμεταλλευτούν τις κυβερνητικές απώλειες. Εδώ υπάρχουν δύο ενδεχόμενα: από τη μια πλευρά η Χρυσή Αυγή να επιτύχει στην καμπάνια που έχει ξεκινήσει μαζί με κάποιους άλλους πρόθυμους και ανεξάρτητους Έλληνες ότι τάχα είναι το αθώο θύμα μιας σκευωρίας, ανασυντάσσοντας τα εκλογικά της ποσοστά μετά τα απαντωτά χτυπήματα που δέχθηκε μετά τις ποινικές διώξεις. Το αν θα αποδώσει αυτή η εκστρατεία δεν είναι μόνο δικό της ζήτημα. Συναρτάται και από το πώς η Αριστερά, και ειδικά ο ΣΥΡΙΖΑ, θα διαχειριστεί πολιτικά τις δύσκολες ισορροπίες. Πώς, δηλαδή, θα κάνει διακριτά και στο δικό του πολιτικό ακροατήριο αλλά και εκτός αυτού δύο διαφορετικής τάξης ζητήματα: την αυτελελή καθολική απαξία της χρυσαυγίτικης ναζιστικής δράσης από τη μια, και την κατά παραγγελία της εκτελεστικής εξουσίας ενεργοποίηση της δικαστικής, κάτι το οποίο δεν χρειάστηκε το βίντεο Μπαλτάκου-Κασιδιάρη για να το αντιληφθούμε. Ήδη την εποχή των πρώτων ποινικών διώξεων της ηγετικής ομάδας της ΧΑ επισήμια: «το ζήτημα δεν είναι πρωτίστως τι κάνει τώρα η ελληνική δικαιοσύνη. Το ζήτημα είναι τι δεν έκανε τόσα χρόνια και τώρα τρέχει και δεν φτάνει. Το ζήτημα είναι γιατί η δικαιοσύνη δρα κατά παραγγελία της εκτελεστικής εξουσίας».²

Να το πω δηλαδή απλά, διότι εδώ δεν χωράνε λάθη. Λοιπόν: το ότι η Δικαιοσύνη έδρασε κατά προφανή και ομολογημένη παραγγελία της εκτελεστικής εξουσίας (και συγκεκριμένα του κ. Δένδια) είναι ένα αυτελεές πολιτειακό ολίστημα, το οποίο όμως διόλου δεν εξαγνίζει τους ναζιστές. Διότι το πρόβλημα

μέχρι πολύ πρόσφατα ήταν απλώς το ότι η Δικαιοσύνη δεν έκανε τίποτε. Το ότι επιτέλους κινητοποιήθηκε κατόπιν παραγγελίας δεν την τιμάει, ούτε όμως δικαιώνει κανέναν. Αν κάτι δείχνει ή εξηγεί η on camera αποκρουστική οικειότητα του Μπαλτάκου με τον Κασιδιάρη, είναι ακριβώς αυτή η εδραιωμένη ατιμωρησία της Χρυσής Αυγής τα τελευταία χρόνια.

Την πραγματική της σκανδαλώδη ασυλία παρά τα τόσα εγκλήματα που συντεταγμένα διαπράχθηκαν στο όνομα των ιδεών της από τα μέλη της.

Αν μη τι άλλο, ο κύριος Μπαλτάκος υπήρξε η τρανή απόδειξη ότι η κυβέρνηση είχε μάλλον δίκιο, όταν έκανε λόγο για «θεωρία των δύο άκρων», που τόσο προκαλούσε την Αριστερά. Το κυβερνη-

τικό «λάθος» είναι ότι δεν είχε ορθά διαγνώσει τον εαυτό της στο ένα άκρο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1 <<http://rosalux.gr/event/akrodexios-extremismos-ratsismos-kai-xenofobia-stin-ellada-i-koryfi-toy-pagovoynoy>>
- 2 <<http://www.thepressproject.gr/article/47825/l-dikaiosuni-argise-polu>>

Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟ «ΚΟΙΝΟ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ»

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΜΠΑΖΟΣ

Θα ακούσει κανείς πολλά κομματικά στελέχη του ΔΗΚΟ, της ΕΔΕΚ, ακόμη και του ΔΗΣΥ να απαιτούν από τηλεοράσεως την επαναποθέτηση του Κυπριακού στη «σωστή» του βάση, δηλαδή ως προβλήματος εισβολής και κατοχής. Είναι, όμως, το κυπριακό πρόβλημα ένα πρόβλημα εισβολής και κατοχής;

Καταρχήν, το Κυπριακό δεν άρχισε το 1974. Πριν το 1974, υπήρξαν δικοινοτικές συνομιλίες και σχέδια επίλυσης του Κυπριακού, χωρίς βέβαια να υιοθετηθούν. Πριν το 1974, το Κυπριακό ήταν ένα πρόβλημα μιας εθνοτικής διένεξης ανάμεσα στην ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή κοινότητα που στα αποκορυφώματά της πήρε τη μορφή της ανοικτής σύγκρουσης: το '58, το '63-'64, το '67 και το '74. Το καλοκαίρι του 1974 δεν είναι μόνο το καλοκαίρι του πραξικοπήματος και της εισβολής, είναι και το καλοκαίρι της σφαγής Τουρκοκυπρίων από Ελληνοκύπριους ακροδεξιούς πραξικοπηματίες στα τουρκοκυπριακά χωριά Τόχνη (επαρχία Λεμεσού), Μάραθα, Αλόα και Σανταλάρη (μεταξύ Λευκωσίας

Ο Σταύρος Τομπάζος διδάσκει στο Τμήμα Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου.

και Αμμοχώστου). Στα τρία τελευταία σφαγιάστηκαν κυρίως γυναικόπαιδα. Η βαρβαρότητα δεν υπήρξε ποτέ «μονοπώλιο» της μιας ή της άλλης πλευράς στην Κύπρο και οι βιαιοπραγίες πολύ μεγαλύτερης κλίμακας των Τούρκων εισβολέων δεν δικαιολογούν τις «γαλανόλευκες» βιαιοπραγίες. Το 1974, με την τουρκική εισβολή, προστίθεται στη δικοινοτική διάσταση του Κυπριακού και μία νέα βαρύνουσα διάσταση: αυτή της διεθνούς πτυχής του Κυπριακού, της εισβολής και κατοχής. Οι συνομιλίες από το 1974 και μετά αφορούν και στις δύο πτυχές του Κυπριακού, τη δικοινοτική και τη διεθνή διάσταση. Συνεπώς, είναι καθαρή υποκρισία να υποβιβάζεται το Κυπριακό σε ένα απλό θέμα κατοχής εδαφών από μία ξένη χώρα.

Ποτέ δεν υπήρξε στην Κύπρο μια κυπριακή εθνική ταυτότητα υπεράνω των εθνικών ταυτοτήτων των κοινοτήτων. Βέβαια, είναι δυνατό να διαβάσει κανείς την κυπριακή ιστορία σε τουλάχιστον τρία επίπεδα: στο ταξικό, το «παραδοσιακό» και το εθνικό επίπεδο. Υπήρξαν κοινοί ταξικοί αγώνες Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, όπως αναπτύχθηκαν και παραδοσιακοί δεσμοί αλληλεγγύης και συ-

νεργασίας στην κυπριακή γεωργική ζωή. Ωστόσο, αυτό που καθόρισε τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα είναι η εθνοτική σύγκρουση των κοινοτήτων και ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας των Ελληνοκυπρίων κατά των άγγλων αποικιοκρατών. Μέσα στον 20ό αιώνα συγκροτούνται στην Κύπρο δύο ξεχωριστές εθνικές δημοσιότητες. Συγκροτούνται μέσα από την αντιπαλότητα και τη σύγκρουσή τους, με τους Ελληνοκύπριους να επιδιώκουν την ένωση με την Ελλάδα και τους Τουρκοκύπριους τη διχοτόμηση και τη διπλή ένωση.

Οι εθνικές συνειδήσεις διαμορφώνονται όμως παράκαιρα και ετεροχρονισμένα σε σχέση με αυτές των «μητέρων πατρίδων». Αποκτούν φωνή και εθνικά αιτήματα, όταν η Ελλάδα και η Τουρκία έχουν πλέον λύσει τα μεγάλα συνοριακά τους προβλήματα και δεν θέλουν να δυναμιτίσουν ούτε τις μεταξύ τους σχέσεις ούτε τις σχέσεις τους με τις μεγάλες δυνάμεις. Όπως έλεγε και ο Γεώργιος Παπανδρέου, η Ελλάδα ανέπνεε με δύο πνεύμονες, τον αμερικάνικο και τον βρετανικό, και δεν μπορούσε να πάθει ασφυξία λόγω του Κυπριακού. Η ελληνοκυπριακή κοινότητα προτιμά να αγνοεί και

